

ЖЫТКО ІВАН АНДРЭЕВІЧ

(30.07.1930 – 29.09.2013 гг.)

Нарадзіўся ў в. Гукава Ляхавіцкага раёна Брэсцкай вобласці. Капітан міліцыі, пісьменнік-гумарыст. Завочна скончыў Вышэйшую школу МУС СССР у Маскве. З 1950 па 1953 гады праходзіў службу ў войсках МУС. З 1957 па 1983 – службы ў Камянецкім РАУС на розных пасадах: участковым упаўнаважаным, оперупаўнаважаным, старэйшым оперупаўнаважаным крымінальнага вышуку. З 1972 года – начальнік аддзялення аховы Камянецкага РАУС.

За час службы ўзнагароджаны знакам “Выдатнік міліцыі”, медалямі “За бездакорную службу” III, II і I ступеняў.

Член Саюза пісьменнікаў Беларусі з 2008 года. Іван Жытко – майстар гумарэсак. Яго творы друкаваліся ў шматлікіх рэспубліканскіх, абласных і раённых выданнях, калектыўных зборніках. Гумарэскі аўтара самабытныя, добразычлівыя, сяброўскія. Шмат друкаваўся ў раённай газеце “Навіны Камянеччыны”.

На пенсію пайшоў у чэрвені 1983 года. 29 верасня 2013 года жыццё пісьменніка абарвалася... Жыў у Камянцы.

АЎТАР КНІГ ГУМАРУ:

“Смех на высадку”: проза (Брэст, “Выдавецтва С. Лаўрова”, 1997).

“Прыз”: проза (Брэст, “Выдавецтва С. Лаўрова”, 2001).

“І смех, і бяда”: проза (Брэст, “Академия”, 2005).

“Смех смехам”: проза (Брэст, “Альтернатива”, 2010).

СКЛАДАЛЬНІК КНІГІ: “Аб’яднанню” Ахова” – 50 год”: Камянецкае раённае аддзяленне аб’яднання “Ахова” (Брэст, “Выдавецтва С. Лаўрова”, 2002).

ПРА ЖЫЦЦЁ І ТВОРЧАСЦЬ АЎТАРА ПІСАЛІ:

АРТЫКУЛЫ:

“З гумарам па жыцці”: Н. Нарэйка, газета “Навіны Камянеччыны” (28.08.2010).

“Сувязная нітка пакаленняў”: Г. Юшкевіч – аповяд пра былога начальніка аховы Камянецкага падраздзялення, сёння – старшыню ветэранскай арганізацыі А. Жытко, “Навіны Камянеччыны” (27.10.2010).

“Смех Івана Жытко”: Н. Кандрашук, “ЛІМ” (19.11.2010).

“Пра прэзентацыю кнігі гумарэсак І. Жытко “Смех смехам”: у ЦРБ імя У. Ігнатоўскага г. Камянец, “Навіны Камянеччыны”.

“Выратаванне смехам”: Ю. Паталкоў, “Народная трыбуна” (21.05.2011).

ВОДГУКІ:

“Слова пра аўтара”: Н. Гарагляд у кнізе “Смех на высадку”.

“Смех на высадку”: Ніна Гарагляд на аднайменны зборнік гумарэсак, “Навіны Камянеччыны” (2.07.1998).

“У гонар юбілею”: аб кнізе “Ахова”, Н. Гарагляд газета “Навіны Камянеччыны” (30.10.2002).

“У сям’і пісьменнікаў – папаўненне” [І. Жытко – член Саюза пісьменнікаў Беларусі], газета “Навіны Камянеччыны” (18.10.2008).

ТАЧКА

У дзяжурку аддзела міліцыі зайшоў усхваляваны мужчына і кажа сяржанту:

– У мяне ўкралі тачку.

– Тачку? – са здзіўленнем перапытаў сяржант.

– Але.

– Даўненька ў нас такога злачынства не было. Якая марка, колер, нумарныя знакі?

– Тачка як тачка. Маркі не ведаю, нумарных знакаў не было, пафарбаваць часу не даставала...

– А вы можаце пазнаць гэтую сваю тачку сярод іншых?

- Чаму ж не...
- Дык пойдзем.

Сяржант і мужчына зайшлі ў двор ля міліцыі, дзе стаяла многа аўтамашын.

- Глядзіце ўважліва. Калі вашай тут няма, дык мо яна падобна на нейкую з гэтых?

Мужчына цяжка ўздыхнуў і развёў рукамі: не мела баба клопату, купіла парася, а я зрабіў тачку.

- Дык тут жа іншамаркі, а ў мяне была тачка.

Зноў вярнуліся ў дзяжурку. Сяржант падаў мужчыне лісток паперы, ручку і загадаў, каб падрабязна напісаў, дзе дастаў тачку, колькі прайшла кіламетраў, марка, нумарныя знакі, дакумент аб рэгістрацыі.

Мужчына стаў чухаць патыліцу: з чаго пачаць.

- Яна ў вас была зарэгістравана? – прыйшоў на дапамогу сяржант.

- Не, я зрабіў яе сам. Вельмі добра было з ёй на дачы.

– Так трэба было і пачынаць з гэтага: тачка – самаробка, сабрана з жалязяк, без рэгістрацыі. А за гэта, між іншым, паложаны штраф...

Мужчына раптам глянуў у акно і ледзь не падскочыў. Па вуліцы ішла жанчына і везла мяшок з травой на свежапафарбаванай тачцы.

- Гляньце, у мяне такая ж тачка была! Толькі непафарбаваная...

ВЫ ЎСЁ МОЖАЦЕ

У прыёмны пакой радзільнага аддзялення бальніцы ўвайшла пажылая жанчына. У адной руцэ трымала кій, у другой – гаспадарчую сумку. Па яе руках было бачна, што яна стомленая. Таму без запрашэння прысела на мяккую канапу, нетаропка дастала хусцінку, выцерла спацелы твар.

- Вы, бабуля, да каго ў такі позні час? – спытала медсястра.

- Мая ўнучка тут, Насцяй завуць...

– Так позна наведвальнікаў мы не прымаем, – перапыніла бабулю медсястра. А потым, крыху падумаўшы дадала:

- А даўно яна ў нас?

- Мо гадзін тры ці больш, як з дому забралі, зазначыла бабуля.

– Калі так, дык заўтра прыходзьце, можа за ноч штосьці прыдбае. Каго вы чакаеце: хлопчыка ці дзяўчынку?

– Вось за тым я сюды і прыйшла. Мне ўсё роўна, але вось Мікола – муж Насці – надрэз: толкі сына. Так мне наказаў: калі будзе трэцяя дачка – не пойдзе ў бальніцу.

– Дык гэта ж не ад мяне залежыць, спачувальна загаварыла медсястра. І дадала: – Не хвалойцеся, мы пастараемся вашага Міколу ўтаймаваць. А наконт сына дапамагчы не можам. Наша задача – прыняць і здаровенькага выпісаць.

– Гм... прыняць, выпісаць, – нездеволена прабурчэла бабуля. – гэта проста, а вось мая душа падказвае, што вы, медыкі, усё можаце, і па гэтай нават справе.

Медсястра хацела засмяцца, але ў гэты момант увайшла ўрач.

- Антаніна Сцяпанаўна, выслухайце бабулю, бо ў мяне ўжо моцы няма...

- На што скардзіцеся, бабуля?

– Толькі не на здароўе, – адказала бабуля. – дзякаваць Богу, вось ужо восьмы дзесятак размяняла і нават лыжку мікстуры не выпіла. Ведаеце, вельмі хачу, каб мая Насцечка нарадзіла Міколе сына...

Антаніна Сцяпанаўна ўсміхнулася і прамовіла:

– У мяне самой тры дачкі, і мы ўсе задаволены. А наконт вашага заказа на сына медыцына бездапаможная.

- Можаце, можаце, але не хочаце дапамагчы мне, – яшчэ шпарчэй загаварыла бабуля.

Яна паднялася з канапы і, гледзячы ў вочы ўрачу, скарагаворкай залілася:

– Я ведаю аднаго знаёмага, у якога быў такі ўжо брыдкі нос, што нельга на яго было глядзець. Пабыў у бальніцы колькі часу, вярнуўся ў вёску прыгажунцом, усе дзяўчаты яго... а што гаворыць радыё, тэлевізары паказваюць: унутранасць аднаго чалавека другому перакладаюць.

– О, не, не ўсе, а асобныя органы: перасадку сэрца робяць, нырак... – паправіла ўрач, – у нашай бальніцы гэтага не робяць.

Наступная сустрэча бабулі з медсястрою адбылася наступным ранкам. Даведаўшыся аб тым, што ў Насценькі сын, бабуля не змагла схаваць сваёй вялікай радасці. Яна, раскрыўшы ёмістую сумку, запрашала ўсіх прысутных паласавацца вясковымі гасцінцамі і, ходзячы па прыёмным пакоі аддзялення прыгаворвала:

– Вы ўсё можаце, вы ўсё можаце... каму здалася, а мне збылося.

ПРЫЗ

Як толькі ўнук пераступіў парог бабулінай хаты, дык, прывітаўшыся, адразу спытаў:

– А дзед наш дзе?

– А дзе ён можа быць, – азвалася бабуля, – сядзіць на рацэ, нос спусціўшы. А ў патэльні рыбай і не пахне. Усё без толку. Лепш бы кошык сплёў. А то на шчупака спадзяецца. Дурны шчупак на кручок лезці...

– Бабуля, а мо мне пашанцуе?

Паспрабуй. Захапі толькі хлеба з дамашняй каўбаскай, з дзедом падзелішыся.

Дзеда ўнук знайшоў ля вады. Сядзеў той панура з вудай. Убачыўшы ўнука, стаў журыцца:

– Не шануе мне, браток. Апустошыў бляшанку з чарвямі, а ў мяшэчку пуста. Ні адна халера не трапляе на кручок...

Калі дзед рыбак, дык і ўнук у ваду глядзіць.

– Дзед, а можа на кручок скрылік каўбаскі начапіць?

Схопіць!

– Ну, такім спосабам ні каўбасы, ні рыбы не будзе. Там застаўся адзін чарвяк – паспрабуй ты шчасця.

Унук дастаў з кішэні насоўку, доўга выціраў ёю кручок. Папляваў на яго, закінуў у раку і водзіць па вадзе.

– Ты хочаш такім спосабам нешта злавіць?

– А калі злаўлю, дык што за гэта будзе?

– Ну і моладзь пайшла! Спрытны ты браток. Ну “Масквіч” аддам. Хочаш?

– Так і аддасі? – дапытваецца ўнук.

– Хіба ж я калі слова на вецер кідаў?

Дзед побач стаіць каўбаску жуе ды пасміхаецца.

– Старайся, старайся, калі хочаш на “Масквічы” пакатацца.

– А мо лепш на іншамарцы? – парыруе ўнук.

– А “Масквіч” хіба не іншамарка, за мяжой зроблены.

Памятаеш у мінулым годзе я табе абяцаў веласіпед, калі набярэш больш за мяне баравікоў? І падарыў. Грыбнік ты добры, а рыбак?!

– Ой, дзед, нешта захапіў! Дапамажы!

– Галяку, няйначай, -- смяецца дзед. – Вось і выцягвай сам.

Унук напружыўся, павольна стаў падымаць вуду ўверх. Затым спрытна, як вучыў дзед, выкінуў на бераг рыбіну, зачэпляючы кручком за жабры. Ды якую! Даўжынёй з паўтары сталовыя лыжкі. У дзеда і мову адняло. Такая ўдача! А ўнук крычыць на ўсё наваколле:

– Дзед, прыз у студыю!

Стала ціха-ціха па ўсёй рацэ: дзед трымае рыбіну ў руцэ, а ўнук ключы ад
“Масквіча”.